

НАРОДИ І НАЦІЇ, ЩО БОРЮТЬСЯ ЗА САМОВИЗНАЧЕННЯ, ЯК СУБ'ЄКТ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.

Безродній Олексій Григорович

студент-спеціаліст юридичного факультету

Харківського національного університету

імені В.Н. Каразіна

e-mail: *Bezrodniy_Aleksey@ukr.net*

***Ключові слова:** міжнародне право, народ, нація, самовизначення, незалежність, суб'єкти міжнародного права.*

У загальному розумінні суб'єкта міжнародного можна визначити як особу, поведінка якої регулюється нормами міжнародного права, яка вступає чи може вступати в міжнародні публічні правовідносини та може бути носієм суб'єктивних прав та обов'язків [1, с.82].

Суб'єктам міжнародного права характерні певні визначальні ознаки, які характеризують їх як учасників міжнародних відносин, вони не тільки мають права і несуть обов'язки, що випливають з міжнародно-правових норм, але і володіють іншими характеристиками, що відрізняють їх від суб'єктів внутрішньодержавного права [2, с.62].

Суттєвою особливістю є також те, що суб'єкти міжнародного права на відміну від більшості суб'єктів внутрішньодержавного права є не лише адресатами міжнародно-правових норм, але й одночасно виступають суб'єктами, які беруть участь у їх створенні [6, с.72].

З огляду на те, що міжнародне право було, є і, на перспективу, залишиться в основному правом міждержавним. Тому, держава – є основним суб'єктом міжнародного права, а відповідно основним учасником міжнародних правовідносин.

До суб'єктів міжнародного права також можна віднести міжнародні організації, оскільки вони створені на міждержавному рівні. Індивідів також можна визнати суб'єктами міжнародного права у тому випадку, якщо вони притягуються до міжнародної відповідальності або звертиються в міжнародні органи за захистом своїх прав та у деяких інших випадках.

У межах науки міжнародного права постає питання щодо статусу народів та націй, що борються за самовизначення. Слід зазначити, що народи треба розглядати як суб'єкт міжнародного права, що мають спеціальний статус. Це пов'язано з тим, що відповідно до одного з основних принципів сучасного міжнародного права – принципом рівноправності і

самовизначення народів – за всіма народами визнається право на самовизначення, тобто право вільно, без втручання ззовні визначати свій політичний статус і здійснювати свій соціальний та культурний розвиток. Проте, слід конститувати, що міжнародною правосуб'єктністю володіють не всі, а лише обмежене число націй – це нації не оформленні в держави, але такі, що прагнуть до їх створення відповідно до норм міжнародного права [5, с.16].

Під самовизначенням слід розуміти право народів обирати такий державницький шлях розвитку, що найбільшою мірою відповідає їх історичним, географічним, культурним, релігійним та іншим традиціям і уявленням.

Право народів на самовизначення пов'язане зі свободою політичного вибору. Народи, що самовизначилися, вільно вибирають не тільки свій внутрішньополітичний статус, але і свою зовнішньополітичну орієнтацію. Згідно з Статутом ООН принцип рівноправності та самовизначення народів має нормативне значення та розуміє під собою, з одного боку, рівноправну участь народів у розвитку дружніх стосунків у світі з метою укріплення загального миру та безпеки, а з іншого – юридичні обов'язки держав, пов'язані з реалізацією народами права на самовизначення та незалежність [4, с.24].

У ході національно-визвольної боротьби народи реалізують своє право на самовизначення та можуть створювати свої керівні органи, що здійснюють законодавчі і виконавчі функції та виражають суверенну волю націй. У таких випадках нації, що борються стають учасниками міжнародно-правових відносин, суб'єктами міжнародного права, які здійснюють свої міжнародні права і обов'язки через згадані органи.

Право націй на самовизначення, як один з найважливіших міжнародно-правових принципів дає згідно з міжнародним правом і Статутом ООН підстави для боротьби націй і народів за створення власної незалежної держави. При цьому нація чи народ, що бореться за своє самовизначення повинна створити певні владні структури об'єднанні єдиним центром, який здатен виступати від імені нації чи народу в міждержавних відносинах. У зв'язку з цим вона може претендувати на статус суб'єкта міжнародного права [3, с. 123 – 124].

У той же час принцип рівноправності та самовизначення народів не повинен тлумачитися на шкоду територіальній цілісності та політичній єдності держав, які його дотримуються та забезпечують представництво всіх верств населення в органах державної влади без будьякої дискримінації.

Нації, що борються за свою державну незалежність, мають повну міжнародну правосуб'єктність, вони можуть вступати у відносини з іншими державами і міжнародними організаціями, направляти своїх офіційних представників для ведення переговорів, брати участь у роботі міжнародних конференцій і міжнародних організацій, укладати міжнародні договори.

У процесі боротьби за незалежність нація чи народ вступає в правовідносини, об'єктом яких є головним чином питання створення сувереної держави, у результаті реалізації народом чи нацією свого права на самовизначення вони отримують правову можливість для створення власної суверенної, незалежної держави, з огляду на те, що факт створення держави є юридично значущою подією, важливим є аспект її визнання іншими державами та міжнародним співтовариством в цілому [7, с.43].

Під міжнародно-правовим визнанням відповідно до норм міжнародного права слід розуміти визнання існуючими державами нових держав чи урядів або інших органів, що дозволяє встановити з ними офіційні чи неофіційні, повні або не повні, постійні чи тимчасові відносини.

Визнання існування нової держави на міжнародній арені іншими державами свідчить про те, що вони визнають законність її створення, повноваження та компетенцію її уряду та мають наміри встановити з нею правові відносини. В результаті визнання нової держави іншою державою між ними розвиваються політичні, економічні відносини на

міждержавному рівні. В результаті їх розвитку виникають взаємовідносини, які є результатом реалізації ними своїх прав та обов'язків.

Список використаної літератури:

1. Анцелевич Г. О., Покрещук О. О., Міжнародне публічне право: Підручник. Під редакцією Г. О. Анцелевича. – К. К Алеута, 2005. 424 с.
2. Баймуратов М. А. Международное публичное право: Учебник. – К. : Истина, 2004. – 552 с.
3. Каламкарян Р.А., Мигачев Ю.И. Международное право: Учебник. — М.: Изд-во Эксмо, 2004. —688 с.
4. Международное право: учеб. Для студентов вузов, обучающихся по специальности «Юриспруденция» под. Ред. А.А. Ковалева, С. В. Черниченко. – М. : Изд-во Омега-Л, 2006. – 832с.
5. Ушакова Н.А. Международное право: Учебник. – М: Юрист, 2005.
6. Черкес М. Ю. Міжнародне право: Підручник. – 4-е вид. випр. І доп. – К.: Знання, 2004. – 292 с.
7. Чепурнова Н.М. Международное право: Учебно-методический комплекс. - М.: Изд. центр ЕАОИ, 2008. – 295 с.

Науковий керівник: доцент кафедри міжнародного права ХНУ ім. В.Н. Каразіна, к.ю.н. Григоренко Євген Іванович.